

## **Uchwała z dnia 26 września 2000 r., III CZP 26/00**

*Przewodniczący: Sędzia SN Jacek Gudowski*

*Sędziowie SN: Marian Kocon (sprawozdawca), Maria Grzelka*

Sąd Najwyższy przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Piotra Wiśniewskiego w sprawie z wniosku wierzyciela „P.-L.” Linie Żeglugowe, spółka z o.o. w G., z udziałem Beaty i Jacka W., „Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Uslugowego „J.” w Z. ze skargi na czynności komornika po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 26 września 2000 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łomży postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2000 r. do rozstrzygnięcia w trybie art. 390 k.p.c.:

1. „Czy obowiązek zwrotu wierzycielowi przez komornika połowy wniesionej przez wierzyciela opłaty stosunkowej przewidziany w art. 45 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882) zachodzi w każdym przypadku bezskuteczności egzekucji, tj. nawet wówczas gdy wierzyciel swoim działaniem lub zachowaniem uniemożliwił osiągnięcie celu egzekucji lub gdy bezskuteczność nastąpiła z przyczyn obiektywnych,

2. W szczególności czy obowiązek ten zachodzi także w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego wskutek uprawomocnienia się postanowienia o upadłości dłużnika (art. 63 prawa upadłościowego)?”.

podjął następującą uchwałę:

**Jeżeli egzekucja okaże się bezskuteczna wskutek umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 63 § 1 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.) przed wyegzekwowaniem choćby części świadczenia, komornik zwraca wierzycielowi połowę wniesionej opłaty stosunkowej, o której mowa w art. 44 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.).**

**Uzasadnienie**

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia, w trybie art. 390 § 1 k.p.c., zagadnienie prawne wynikło na tle następującego stanu faktycznego:

Na wniosek „P.-L.” Linie Żeglugowe”, spółki. z o.o. w G. komornik przy Sądzie Rejonowym w Z. wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko Beacie W. i Jackowi W., którego przedmiotem była kwota 1647,80 zł z odsetkami, i zgodnie z wnioskiem wierzyciela zajął wierzytelność pieniężną dłużników wynikającą ze sprzedaży drewna „S. Okna i Drzwi”, S.A w S., rachunek bankowy dłużników w Banku Gospodarki Żywnościowej w Z., a także bliżej określone ruchomości. Przed wyegzekwowaniem świadczenia ogłoszona została upadłość dłużników. Wobec uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości komornik postanowieniem z dnia 7 grudnia 1999 r. ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 1647,80 zł (według użytego sformułowania: „opłata stosunkowa z art. 44. 1, 45. 1 – 1647,80 zł”).

Przy rozpoznaniu zażalenia komornika na postanowienie Sądu Rejonowego w Zambrowie z dnia 1 marca 2000 r., uchylające postanowienie komornika z dnia 7 grudnia 1999 r., Sądowi Okręgowemu w Łomży nasunęło się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sformułowane w sentencji postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotą instytucji unormowanej w art. 390 § 1 k.p.c. jest, zgodnie z utrwaloną wykładnią, aby rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego było niezbędne dla rozpoznania środka odwoławczego w konkretnej sprawie. Wychodząc z tego założenia trzeba stwierdzić, że przedstawione w sprawie zagadnienie prawne sformułowane zostało zbyt szeroko, gdyż rozpoznanie wniesionego środka zaskarżenia nie wymaga rozstrzygnięcia wątpliwości przedstawionych w pkt 1 sentencji postanowienia. Zbędne jest zatem ustosunkowywanie się do tych wątpliwości.

Drugie z przedstawionych zagadnień prawnych wymaga wykładni art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), a w szczególności użytego w tym przepisie określenia „egzekucja (...) bezskuteczna”. Zakres znaczeniowy pozostałego tekstu tego przepisu nie nasuwa wątpliwości.

Zgodnie z treścią ustępu 2 art. 45 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji: „Jeżeli egzekucja okaże się bezskuteczna (...), komornik zwraca połowę

opłaty stosunkowej”. Przepis ten reguluje zatem sytuację, gdy komornik, w przypadku bezskuteczności egzekucji, zwraca z urzędu połowę pobranej od wierzyciela opłaty stosunkowej, o której mowa w art. 44 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

Podobnej materii został poświęcony § 30 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie taksy za czynności komorników (Dz.U. Nr 62, poz. 254 ze zm.). Przepis ten określa wysokość całego ryczałtu kancelaryjnego należnego w sytuacji, której przepis ten dotyczy, z tym zastrzeżeniem, że w razie „bezkuteczności egzekucji” można pobrać tylko połowę tego ryczałtu.

W tekstach obu przepisów posłużono się podobnymi określeniami; w tekście pierwszego określeniem „egzekucja (...) bezskuteczna”, a w tekście drugiego określeniem „bezkuteczności egzekucji”. Choć brak w tym zakresie pełnej spójności terminologicznej, jest niewątpliwe, że w obu przepisach chodzi o to samo, mianowicie – o bezskuteczność egzekucji. Z tym bowiem pojęciem wiąże ustawodawca zarówno przewidziany w ust. 2 art. 45 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji zwrot połowy pobranej od wierzyciela opłaty, jak i nakaz pobrania co najwyżej tylko połowy kwoty obliczonej zgodnie z § 30 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości. Żaden z tych przepisów jednakże nie wskazuje, kiedy zachodzi bezskuteczność egzekucji.

Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie, który podjął niniejszą uchwałę, istnieją dostateczne podstawy ku temu, by wykładnię określenia „bezkuteczności egzekucji”, dokonaną przez Sąd Najwyższy na gruncie § 30 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w uzasadnieniu uchwały z dnia 10 listopada 1995 r., III CZP 155/95 (OSNC 1996, nr 2, poz. 28), odnieść do użytego w ustępie 2 art. 45 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji określenia „egzekucja (...) bezskuteczna”. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wyraził między innymi pogląd, że na gruncie § 30 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości można przyjąć, choć z pewnymi zastrzeżeniami, iż przypadki, gdy ma miejsce bezskuteczność egzekucji, wymienia art. 824 § 1 k.p.c. Wskazał przy tym, że bezskuteczność egzekucji może zachodzić także w innych sytuacjach.

Nie powinno budzić wątpliwości, że na gruncie ustępu 2 art. 45 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji przykładem takiej innej sytuacji jest występujący w sprawie przypadek umorzenia postępowania egzekucyjnego przed

wyegzekwowaniem choćby części świadczenia, wobec uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości dłużnika (art. 63 § 1 zdanie drugie rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe, jedn. tekst: Dz.U. 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.). (...) W tym bowiem przypadku niepodobna zasadnie zaprzeczyć twierdzeniu, że „egzekucja okazała się bezskuteczna”.

Za tym, że sformułowanie art. 45 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji „egzekucja okaże się bezskuteczna”, obejmuje ten występujący w sprawie przypadek, przemawia także cel wprowadzenia art. 45 ust. 2 do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, tj. zdopingowanie komorników do efektywnego działania przez uzależnienie ich dochodów z opłat wnoszonych przez wierzycieli od skuteczności egzekucji.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 390 k.p.c., rozstrzygnął przedstawione zagadnienie prawne, jak w uchwale.

